

בס"ד

שבת קודש 1

יסודות האיסורים והסייגים

שבת
לכל הסובא

OLAMI MENTORSHIP

שבת – עדות, ברית ומתנה

מהי השבת עבורנו, מעבר ליום מנוחה שבועי?

מצוות שמירת השבת על קצה המזלג

שבת היא אחת מעשרת הדיברות

את השבת נתן לנו הבורא באמצעות שני מונחים שאמר באמירה אחת: "זכור" (הכולל את מצוות ה"עשה" - הפעולות לכבוד היום) ו"שמור" (הכולל את מצוות ה"לא תעשה" - הדברים מהם אנו נמנעים). קסם החיים האמיתיים בשבת יכול להתממש במלואו רק כאשר נשמרות הן מצוות ה"עשה" והן מצוות ה"לא תעשה".

מתוך ההיכרות שלו עם נפש האדם שהוא ברא הוא העניק לנו את המתנה השבועית של שבת והכניס בה רובד נוסף שנועד לשדרג ולשפר את חיינו באופן בלתי נתפס. השבת מספקת הזדמנות לחיות חיים משמעותיים יותר הכוללים זמן להתבוננות פנימית וצמיחה אישית, זמן איכות משפתחתי ומנוחה ורגיעה. לשם כך, בורא העולם בחוכמתו האינסופית קבע מערכת של מצוות וסייגים כדי להבטיח שנזכור ונשמור על ערך השבת.

השבת היא מצוה מיוחדת מבין המצוות למעשה היא מהווה **עדות** של השומר עליה כי הוא מאמין שהבורא הוא זה שברא את העולם וממשיך לנהל אותו. העולם נוצר בששת ימי הבריאה על ידי הבורא וביום השביעי הוא שבת ממלאכת יצירת העולם. ההבנה שאתה ואני וכל אחד מאיתנו, לכולנו יש מקום, וחשיבות וקשר אישי במסירת העדות הזאת, היא מדהימה. שבת היא גם אות ברית -וזה גם ייחודה הנוסף של שמירת השבת משאר מצוות התורה.

הבורא הגדיר אותה כאות ברית הנאמנות בין העם היהודי לבינו. וזה לשון התורה:

"וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתֵם בְּרִית עֹלָם: בְּיַם וּבַיָּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעֹלָם כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שָׁבַת וַיִּנָּפֵשׂ" (שמות לא, טז-יז).

שמירת השבת היא לא פחות משמירת אות הברית שבין הבורא לבין בני ישראל.

יסודות האיסורים: מהי "מלאכה יוצרת" ואיך היא קשורה לבריאה?

כשאנו אומרים "אסור לעשות מלאכה בשבת" –
למה אנו מתכוונים בדיוק?
מדוע הפסקת היצירה ביום השביעי מהווה עדות
לבורא העולם?

איסורי השבת (מצוות לא תעשה) מסווגים ל- **39 קטגוריות של מלאכה יוצרת אסורה**. התורה מתארת את **איסור המלאכה** באמירה: "**לֹא־תַעֲשֶׂה כָל־מְלָאכָה**". המונח "**מלאכה**" מתייחס לכל "מלאכת מחשבת" שהיא הוצאת מחשבה מהכח אל הפועל באופן היוצר משהו חדש. ההיגיון הבסיסי הוא: הבורא ברא את העולם בשישה ימים, ובשביעי **שבת** (כלומר, הפסיק את מלאכת הבריאה), ועל כן גם אנחנו נדרשים לנהוג כך.

מקור 39 המלאכות: המשכן כמיקרוקוסמוס של היקום

מתוך אינספור פעולות שאדם יכול
לבצע, מדוע נבחרו דווקא 39 קטגוריות
ספציפיות של מלאכה?

חז"ל למדו כי קטגוריות המלאכות האסורות בשבת נלמדות ממלאכות הקמת המשכן ופירוקו, זאת לאור הימצאותו של הפסוק: "שֶׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּכֶם קִדְשׁ שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן לַה' כֹּל הָעֲשֵׂה בּוֹ מְלָאכָה יוֹמָת:" – בתוך רצף פרשיות הקמת המשכן, בצורה המצביעה על כוונת הכתוב ללמוד ממלאכות המשכן למלאכות האסורות בשבת.
עפ"י תורת הסוד ישנו מימד נוסף המשכן נבנה לאחר מעמד הר סיני ושימש מקום לנוכחות אלוקית בקרב עם ישראל.

**ישנה הקבלה בין העולם, המשכן והאדם.
המשכן הוא מעין תמצית של כל הכוחות שפועלים בעולם וכעין מיקרוקוסמוס של היקום, גם האדם הוא 'עולם קטן', המכיל בתוכו את כל הכוחות הללו. לכן, כאשר אנו מבקשים להפסיק את מערכת היצירה של הבריאה אנחנו מתבוננים באופן בו נבנה ופעל המשכן ומפסיקים ואוסרים את אותן הפעולות שקיימו אותו.
המערכת הזאת נחלקת ל 39 עקרונות, מלאכות עיקריות, והן המלאכות שנאסר לעשותן בשבת.**

המשנה במסכת שבת (דף ז עמוד ב' מונה 39 קטגוריות אלו, החל מחקלאות ובנייה ועד כתיבה והכנת מזון.

הסייגים דרבנן - גדרות למצוות התורה

מה תפקידם של ה"סייגים"
בשמירה על קדושת השבת?

הבסיס למושג ה"סייגים" (או גזירות חכמים) נמצא בציווי "וּשְׁמַרְתֶּם אֶת מְשֻׁמְרֹתַי (ויקרא י"ח פסוק ל') פסוק זה מצווה על **מנהיגות העם היהודי** לאורך הדורות **להוסיף סייגים** וגדרות למצוות התורה, בכדי ליצור אמצעי זהירות שמסוגלים למנוע גלישות לאיסורים. אמצעי זהירות אלו מכונים "**הלכה מדרבנן**" או **סייג**.

מלאכות השבת נתחיל מלימוד מלאכת "כותב"

איך פעולה "פשוטה" כמו כתיבה
נחשבת לאחת מ-39 המלאכות
האסורות?
האם איסור כתיבה חל גם על ציור
קו פשוט או על פעולות תיעוד
שגרתיות?

אחת מ-39 המלאכות האסורות היא "כותב" (כתיבה)

מהי כתיבה? כתיבה נחשבת למעשה יוצר קלאסי מכיוון שהיא מביאה מחשבה פוטנציאלית לעולם המעשה.

הקשר לבניית המשכן – המשכן היה נודד עם בני ישראל במדבר והיה מפורק ונבנה מחדש בכל תחנה. הבנאים השתמשו בכתיבת מספרים על הקרשים בזמן הפירוק בכדי לזהות אותם בהרכבה מחדש.

באילו תנאים חל איסור "כותב" מהתורה? האיסור כולל כתיבת אותיות, מספרים וצורות בכל כתב או שפה, וחל גם על חריטה וחקיקה (אותיות מובלטות).

מה הם הסייגים מדרבנן? בנוסף לאיסור כותב מהתורה, ישנן פעולות האסורות מדרבנן בכדי להרחיק את האדם מלעבור על איסור התורה

כגון: ציור קו שאינו אות או צורה כלשהי – מהתורה אין זה נחשב ככתיבה, אך חכמים גזרו לאסור גם את הפעולה הזו מחשש שמא יבא לידי כתיבה ממש וכן עשיית פעולות שהדרך לתעדן כגון הלואאה, שמא יטעה ויכתוב.

דוגמאות ל"סייגים" נוספים (איסורים מדרבנן)

קנייה או מכירה.

הלוואה.

דיון בתיקים משפטיים.

ניהול חשבונות.

מדידה ושקילה.

נקודה למחשבה:

מדוע נבחרה השבת להיות "אות" בין הבורא לעם ישראל?

תודה רבה
ושבת שלום!

שבת
לכל היסטוריה

OLAMI MENTORSHIP